

MARKUS VARESVUO | linnun lailla

20-vuotisjuhlanäyttely

ARS Longa, Annankatu 12, Helsinki

22.11.–31.12.2025

Mistä näyttely kertoo?

– Linnun lailla on osin retrospektiivinen näyttely. Se on läpileikkaus 20-vuotisen ammattiluontokuvaajan tuotannosta nostaen esiin sekä kohokohtia että aivan tuoreita töitä. Eteenpäinhän tässä kuitenkin mennään.

Kohteet ovat pysyneet samoina. Linnut alkoivat kiehtoa jo pikkupoikana eikä kiinnostus ole hiipunut. Ja nimenomaan linnut yleensä, tavalliset enemmän kuin harvinaisuudet, ja se haaste saada niiden olemus esiin valokuvauksellisin keinoin.

Lintujen erityispiirre on lento. Se on paljon muuta kuin vain suoraviivaista siirtymisestä paikasta toiseen; kaikki se mitä lennossa tapahtuu, sen vangitsemisessa piilee haaste ja ilo. Tekniikka on edistynyt tässä hurjasti oman urani aikana; siinä, minkä nyt kykenemme lennosta pysäyttämään kuvaan, on tapahtunut planetaarinen loikka parempaan. Inspiraation lähteet eivät ole vähenemässä.

Miksi juuri valokuvan keinoin?

– Valokuvaus on se ilmaisumuoto, johon ammoin viehätyin. Kameran tekniset hienoudet eivät järin kiinnosta, paitsi siltä osin miten hyvin ne palvelevat kuvien toteuttamista. Olen itseoppinut, sekä ilmaisun että kameratekniikan ja kuvan jälkityöstön osalta, mutta luontokuvausyhteisöllä on myös ollut iso merkitys. Esikuvat ovat olleet ystäviä ja osin mentoreitakin.

Kuva on usein mielessäni valmiina, ottamista vaille. Kuljen maastossa pitkälti sen kuvan perässä, minkä näen mielessäni. Toki olen myös aina myös valmiina kaikelle mitä eteen tulee, mikä on varmasti iso tekijä siinä, että valokuvaus on aina mielenkiintoista. Jännitysmomenteja riittää.

Miksi lintuja?

– Ne saivat minusta otteen jo pienenä. Linnut ovat visuaalisesti mielenkiintoisia eikä niiden seuraamisessa ehdi kyllästymään. On paljon opittavaa, sekä lajeissa että yksilöissä. Lisäksi on lintujen äänet. Ne eivät kuulu stillikuvissa, mutta ovat aina läsnä kuvattaessa. Minussa on valtavasti lintutietoutta, josta ammennan kuvien suunnitteluun ja toteutukseen.

Mitä ohjeita antaisit näyttelyyn tulijalle? Miten kuviasi kannattaa katsoa?

– Jos on henkilökohtainen suhde lintuharrastamiseen tai vaikkapa johonkin lajiin, voi peilata valokuvan vaikuttavuutta – onko kuvaan saatu jotain oleellista tai ehkä uutta. Tai kuviin voi tutustua puhtaasti valokuvauksen kautta analysoiden ja pohtia kuvien vaikuttavuutta valokuvataiteeseen peilaten.

Entä yleisestikin luontokuvia? AI mullistaa kaiken – vai mullistaako sittenkään?

– Maailma tuntuu aina olevan muutoksen kourissa. Aloin ammattikuvaajaksi digimurroksen kynnyksellä, nyt olemme AI-ajan alussa ja joudumme opettelemaan uusia sääntöjä kuvien tuottamisessa ja katsomisessa. Onko tekoäly vain työkalu siinä missä kameran kennokin, eli ihminen tuottaa sillä kuvia, vai nouseeko tekoäly ihmisen rinnalle tuottamaan kuvia? Ainakin toistaiseksi tekoäly suoltaa ihmisen käskystä tuotoksia, jotka nojaavat ihmisen osaamiseen ja työhön, jolloin tuntuu vaikealta antaa kovalle kummempaa arvoa.

Itse koen, että haluan nimenomaan olla ulkona luonnossa lintujen parissa ja olla ohjaksissa valokuvaustyössäni. Voi olla, että kuvituskuvina aletaan käyttää tekoälyllä tehtyjä kuvia, joiden hinnat jäänevät alle ihmisen tekemän työn. Jääkö tulevaisuuden ihmisiltä paljon oppimatta, kun tekoäly kierrättää jo otettua tai keksii itse loput? Mutta ennen kaikkea, miksi katsoisimme esimerkiksi näyttelyssä tekoälyn tuottamaa luontokuvaa? Siihen en ole keksinyt vastausta, mutta ehkä tekoäly hiljalleen kouluttaa ihmiset haluamaan tietynlaisia kuvia, joilla ei ehkä ole sidoksia todelliseen mutta ne tuottavat haluttuja elämyksiä.

Linnun lailla näyttää hetkiä lintujen elämässä perinteisin valokuvauksellisin keinoin.